

Aylık Enerji Bülteni

Temmuz 2018

#2

Can Hakyemez | hakyemez@tskb.com.tr

TSKB Ekonomik Araştırmalar

Türkiye'nin Enerji Kurmayları Belli Oldu

9 Temmuz 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin yeni kabinesinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez seçildi. Enerji ve Telekomünikasyon firmalarında değişik kademelerde yöneticilik yapan Fatih Dönmez, 2015 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarlığı görevine getirildi. Bakan Fatih Dönmez sektörde arz güvenliği, enerji yoksulluğu, doğal gaz projeksiyonları, Ar-Ge, stratejik planlama, performans yönetimi ve şirketlerin AB'ye uyumu gibi konularında çalışmalar yürüttü.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bakan Yardımcılıklarına Abdullah Tancan, Alparslan Bayraktar ve Mithat Cansız getirildi. Mithat Cansız bu görevden önce Maden İşleri Genel Müdürlüğü görevini sürdürüyordu. Alparslan Bayraktar ise Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı idi. Müsteşar Yardımcılığı'ndan önce Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü yaptı. Bakan Yardımcısı Abdullah Tancan ise Alparslan Bayraktar gibi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı görevini sürdürüyordu.

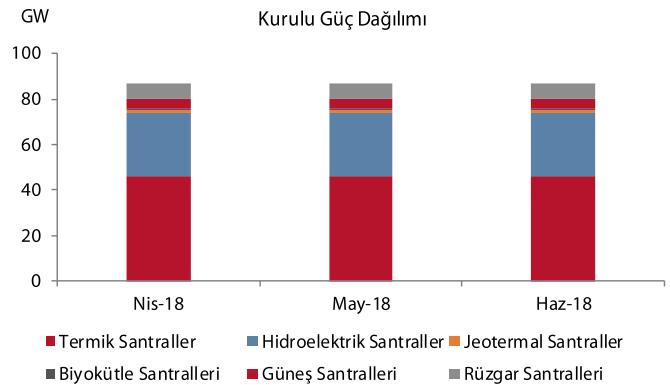
Kurulu Güç Analizi

2017 yıl sonunda 85.200 megavat (MW) seviyesine ulaşmış olan Türkiye toplam kurulu gücü, 2018 yılının ilk yarısı sonunda 87.139 MW seviyesine ulaştı. 2018 yılının ilk altı ayında toplam 1.939 MW'lık bir artış gerçekleşirken bu artışın yaklaşık %66'sı güneş santrallerinden kaynaklandı. Bu güneş santrallerinin büyük bir kısmı ilk beş ayda devreye girmiş olup Haziran ayı içerisinde güneş santrallerin toplam kurulu gücünde sadece 4 MW'lık bir artış olmuştur. Haziran ayında devrede olan termik santrallerin azalması devam ederken hidroelektrik santrallerde ve güneş santrallerinde kayda değer artışlar gerçekleşti.

Haziran ayı içerisinde termik santrallerin toplam kurulu gücünde 142 MW'lık bir azalma gerçekleşirken hidroelektrik santrallerde 180 MW'lık bir artış meydana geldi. Haziran ayında devrede olan santrallerin yaklaşık %47'sini yenilenebilir enerjiden elektrik üreten santraller meydana getirmektedir. Termik santrallerin toplam kurulu gücünde azalma olmasına rağmen Haziran ayında da toplam kurulu gücün %53'lük payı termik santrallerin oldu.

Santral Tipi (MW)	Nis-18	May-18	Haz-18
Termik	46.416	46.203	46.061
Hidroelektrik	27.509	27.722	27.912
Jeotermal	1.129	1.129	1.144
Biyokütle	583	616	624
Güneş	4.628	4.703	4.726
Rüzgar	6.665	6.667	6.671
Toplam	86.930	87.041	87.139

Kaynak: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ), TSKB Ekonomik Araştırmalar

Kaynak: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ), TSKB Ekonomik Araştırmalar

Üretim Analizi

2018 yılı ilk yedi ayında toplam elektrik üretimi 169.864 gigavatsaat (GWh), 26 Temmuz itibarıyla Temmuz ayı toplam üretim miktarı ise 24.480 GWh olarak gerçekleşti*. Temmuz ayı içerisinde termik santraller toplam elektriğin % 72'sini üretirken iken hidrolik santraller üretilen toplam elektriğin %20'sini karşıladı. Temmuz ayı içerisinde rüzgar santrallerinin karşıladığı elektrik miktarı ise toplam üretilen elektriğin %5'i olarak gerçekleşti.

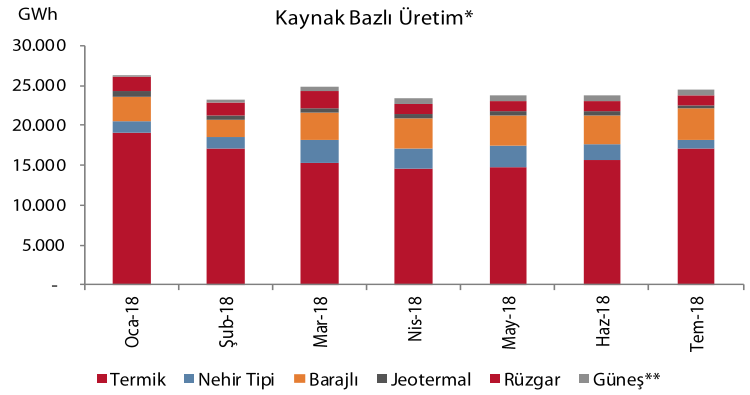
Mart, Nisan ve Mayıs aylarında termik santrallerden sağlanan elektrik üretimi oranı %62'ler seviyesinde iken bu oran Haziran ayında %66 ve Temmuz ayında %70 olarak gerçekleşti. Bu artıştaki en büyük nedenlerden biri Haziran ayında ve Temmuz ayının ilk yarısında yağış miktarının az olması ve bu sebeple hidroelektrik santrallerin yeterli miktarda üretim yapamaması olarak düşünülmektedir.

*Temmuz ayı verileri 27 Temmuz'a kadar olan dönemi kapsamaktadır.

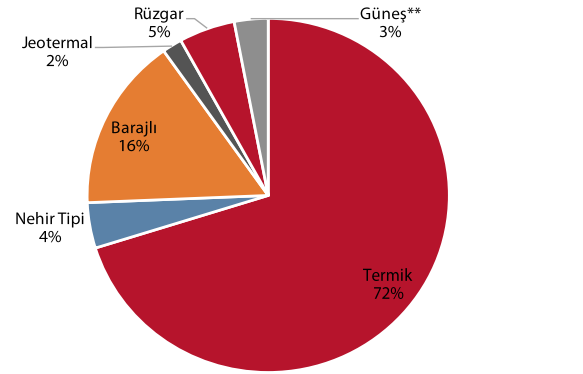
**Lisanssız güneş santralleri üretim verileri TEİAŞ tarafından henüz açıklanmadığı için Haziran ve Temmuz ayları için toplam lisanssız güneş enerjisi üretimi 735 GWh olarak kabul edilerek hesaplama yapılmıştır.

Temmuz ayı içerisinde lisanslı santrallerin ortalama günlük üretim miktarı 660.945 megavatsaat (MWh) olarak gerçekleşmiştir. Bu üretim değeri geçen yılın aynı ayı değeri ile karşılaştırıldığında %1,8 civarında bir azalma görülmektedir. Günlük ortalama elektrik üretiminin yaklaşık %72'si termik santrallerden sağlanmaktadır. Günlük ortalama elektrik üretiminin %28'i yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanırken hidroelektrik santrallerin bu paydaki oranı yaklaşık %75 oranında gerçekleşmiştir.

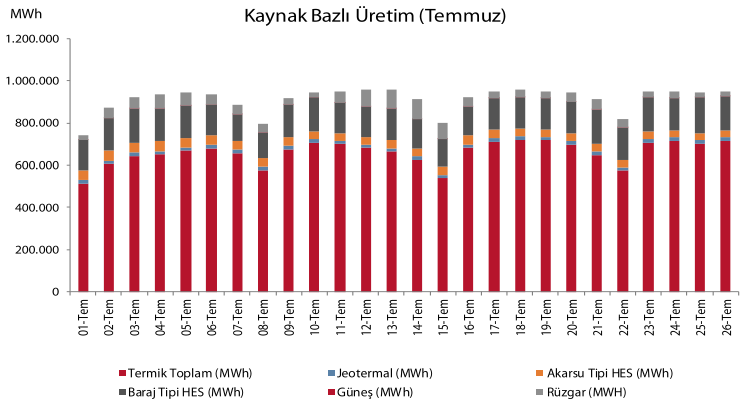
Temmuz ayında lisanslı santrallerde gerçekleşen ortalama günlük üretim 913.304 MWh civarında gerçekleşmiştir. Temmuz ayı içerisinde en yüksek tüketim 960.064 MWh ile 12 Temmuz Perşembe günü gerçekleşirken aynı gün toplam üretim Temmuz ayının en yüksek değeri olan 960.624 MWh olarak kaydedilmiştir. 1 Temmuz Pazar günü Temmuz ayının en düşük tüketimi 749.906 MWh ve en düşük üretimi 744.070 MWh olmuştur.

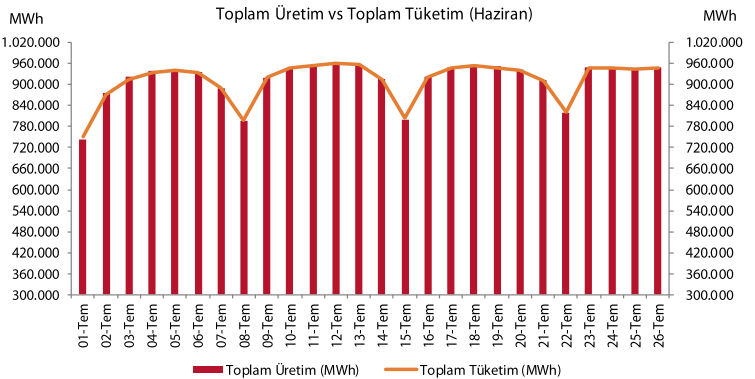
Kaynak: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ), YTBS Günlük Raporlar, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Kaynak: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ), YTBS Günlük Raporlar, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Kaynak: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ), YTBS Günlük Raporlar, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Kaynak: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ), YTBS Günlük Raporlar, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Elektrik Fiyatı Analizi

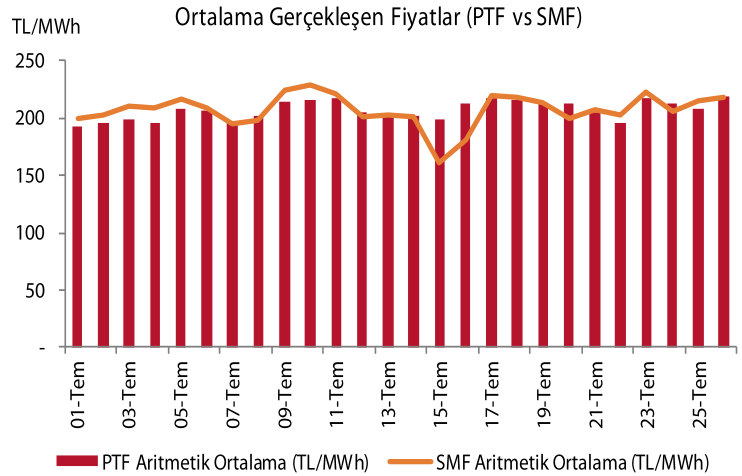
1-26 Temmuz döneminde ortalama piyasa takas fiyatı (PTF) ve sistem marjinal fiyatı (SMF) 160 TL/MWh ve 230 TL/MWh aralığında gerçekleşti. İlk 26 gün itibarıyla Temmuz ayı PTF ortalaması 207,12 TL/MWh iken SMF ortalaması 207,32 TL/MWh oldu. En düşük ortalama PTF değeri 192,47 TL/MWh ile 1 Temmuz Pazar günü ve en düşük ortalama SMF değeri 160,78 TL/MWh ile 15 Temmuz Pazar günü ortaya çıktı.

Temmuz ayı içerisinde günlük ortalama PTF analizi yapıldığında pik saatler ortalaması (08:00-20:00 aralığı) günlük ortalama değerden %4,5 oranında daha fazla hesaplanarak 216,43 TL/MWh olarak gerçekleşti. En yüksek pik saatler ortalaması olan 235,27 TL/MWh, 11 Temmuz Çarşamba günü karşımıza çıkıyor. En düşük pik saatler ortalaması olan 181,44 TL/MWh ise 2 Temmuz Pazartesi günü kaydedildi. 1-26 Temmuz döneminde gerçekleşen pik dışı saatler ortalaması (20:00-08:00 aralığı) 197,82 TL/MWh'dir.

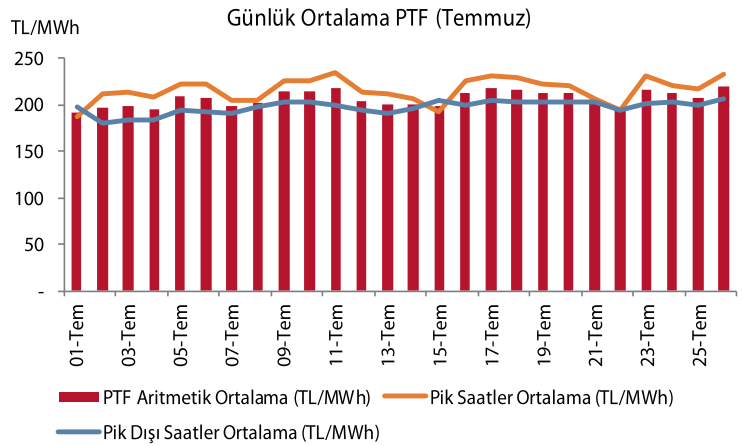
Temmuz ayının en yüksek saatlik piyasa takas fiyatı olan 248,70 TL/MWh, 11 Temmuz Çarşamba günü saat 16:00'da kaydedildi. En yüksek sistem marjinal fiyatı ise 22 Temmuz Pazar günü saat 21:00'de 260,00 TL/MWh oldu.

Yıllık ortalama piyasa takas fiyatı, 2013 yılında ortalama 78,80 USD/MWh iken 2017 yılında 45,02 USD/MWh olarak gerçekleşti. Elektrik fiyatı yandaki grafikte de görüldüğü üzere küresel piyasalardaki Brent petrol ve Henry Hub doğal gaz fiyatları ile doğru orantılı bir şekilde ilerlemektedir. 2015 yılında ortalama 50,99 USD/MWh seviyelerine gerileyen elektrik fiyatı 2016 yılında 56,26 USD/MWh seviyelerine yükseldikten sonra dolar/TL paritesinin de etkisiyle 2017 yılında ortalama 45,02 USD/MWh olarak gerçekleşti. 2018 yılının ilk yedi ay* ortalaması ise 44,03 TL/MWh olarak oldu.

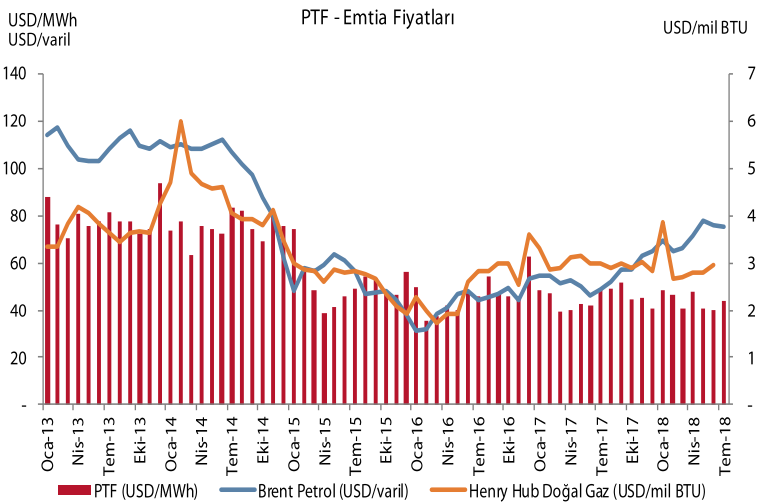
Haziran ayı ortalaması 40,11 USD/MWh olan piyasa takas fiyatının Temmuz ayı ilk 26 gün ortalaması 43,85 USD/MWh olarak gerçekleşti.

Kaynak: EPIAŞ, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Kaynak: EPIAŞ, TSKB Ekonomik Araştırmalar

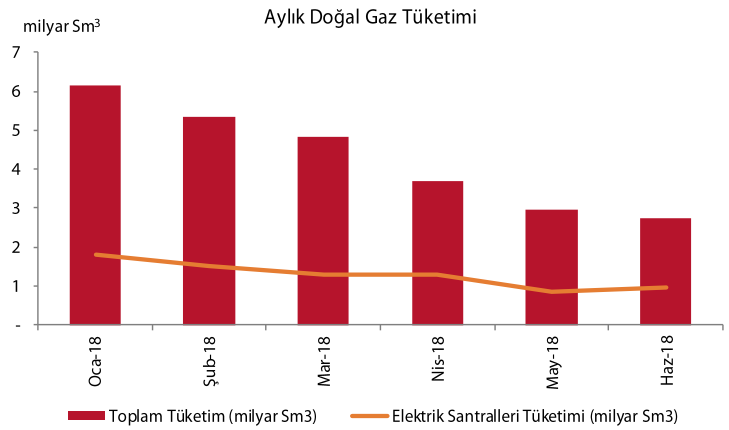

*Temmuz ayı verileri 27 Temmuz'a kadar olan dönemi kapsamaktadır.

Kaynak: EPIAŞ, TCMB, International Energy Agency (IEA) TSKB Ekonomik Araştırmalar

Doğal Gaz Tüketimi

Mayıs ayı içerisinde 3,0 milyar metreküp civarında tüketilen doğal gaz Haziran ayı içerisinde 2,7 milyar metreküp civarında tüketilmiştir. Toplam tüketilen doğal gazın Mayıs ayı içerisinde %29'ü elektrik üretimine giderken Haziran ayında bu oran %35'lere yükseldi. Haziran ayı içerisinde yağış miktarlarının düşük olmasından dolayı elektrik üretiminde hidrolik santrallerinin payı azaldı. Haziran ayı içerisinde hidroelektrik santrallerden üretilen elektriğin azalması ile doğal gaz tüketiminde elektrik üretiminin payının arttığı düşünülmektedir.

Kaynak: ETKB, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Sektör Haberleri

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Fatih Sondaj Gemisi'nin bu yıl içerisinde Akdeniz'deki ilk kuyusunu açacağını bildirdi.** "Kuşak ve Yol" Yatırım ve Finansal İş Birliği Zirvesi'nde konuşan Dönmez, Barbaros Hayreddin Paşa ve Oruç Reis sismik araştırma gemileri ile Akdeniz ve Karadeniz'de sismik arama ve sondaj faaliyetlerine hız verdiklerini söyledi. Zirvede doğalgaz arz güvenliğinin önemine de vurgu yapan Dönmez, "Doğalgaz depolama alanında Silivri ve Tuz Gölü Doğalgaz Depolama Tesisleri'nin mevcut kapasitelerinin geliştirilmesine devam ediyoruz. Nihai hedefimiz; yıllık doğalgaz tüketimimizin en az %20'sini depolayacak güçlü bir depolama altyapısını hayata geçirmek." açıklamasında bulundu. (27 Temmuz 2018)
- Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı kapsamında yürütülen çalışmalarda Türkiye'nin nihai enerji tüketiminde 23,9 milyon ton eşdeğer petrol tasarrufu hedefleniyor.** Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez Enerji Verimliliği Derneği Genel Başkanı Murat Kalsın ve yönetim kurulu üyelerine yapmış olduğu konuşmada enerji verimliliğinin 2023 yılı ulusal strateji hedeflerinden biri olduğunu belirtirken, enerji tüketimindeki tasarrufun öneminden bahsetti. (27 Temmuz 2018)
- Son Kaynak Kullanım Tarifesinde yeni bir ayarlama yapılması planlanıyor.** Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, "Son Kaynak Tedarik Tarifesi nihai faturada Organize Sanayi Bölgesi (OSB) içindeki bir sanayici OSB dışındaki bir sanayiye göre daha yüksek fiyattan elektrik alıyorsa, eşit taraflar arasında haksız rekabete yol açan bir durum varsa bunu düzeltmemiz lazım. Yeni bir ayarlama yapacağız." dedi. (27 Temmuz 2018)
- Avrupa'nın rüzgâr enerjisi kapasitesindeki büyüme 2018 yılının ilk yarısında yavaşladı.** WindEurope'nin verilerine göre Avrupa'da rüzgâr enerjisi kapasitesi 2018'in ilk yarısında 4,5 gigavat (GW) arttı. 2017'nin aynı döneminde kapasite 6,1 GW büyümüştü. Aynı dönemde en yüksek kapasite artışı 1,6 GW ile Almanyada olurken, Türkiye 141 MW ile altıncı sırada yer aldı. (27 Temmuz 2018)
- Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'nin (TÜPRAŞ), ithalat ve ihracat operasyonlarına yardımcı olmak, ikmal ve satış zincirinden ilave değer kazanabilmek amaçlarıyla İngiltere'de ofis açacağı bildirildi.** TÜPRAŞ tarafından Kamuyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) yapılan açıklamada, Londra ofisinin kuruluş işlemlerinin yılsonuna kadar tamamlanmasının planlandığı belirtildi. (26 Temmuz 2018)

Sektör Haberleri (devam)

- **Akkuyu Nükleer Güç Santral'inin (NGS) ikinci reaktörü için inşaat izni hazırlıkları tamamlandı.** Akkuyu Nükleer A.Ş., Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'na (TAEK) başvuruda bulunarak bin 200 megavatlık (MW) ikinci reaktör için inşaat iznini Temmuz ayı içerisinde almayı planlıyor. Yaklaşık 20 milyar dolarlık yatırımın öngörüldüğü Akkuyu NGS kapsamında ilk inşaat izni süreci yaklaşık 3 yıl sürmüştü. (26 Temmuz 2018)
- **İstanbul Yenikapı'ya 240 megavatlık (MW) yüzer elektrik santrali kurulacak.** İstanbul'un kesintiler nedeniyle elektrik sıkıntısı yaşanmaması için Yenikapı açığına doğal gaz ile çalışacak yüzer elektrik santrali kurulması planlanıyor. Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) tarafından yapılması planlanan, santralin ÇED raporu, 2 Ağustos 2018 tarihinde yapılacak İDK (İnceleme Değerlendirme Komisyonu) toplantısında değerlendirilecek. Yüzer santralin yılda yaklaşık bin 500 saat çalıştırılmasıyla, ulusal sisteme 360 milyon kWh katkı sağlaması planlanıyor. Öngörüldüğü gibi çalıştırılması halinde yılda 108 milyon metreküp doğal gaz kullanacak olan santral, aynı zamanda motorin ile de çalışabilecek. (25 Temmuz 2018)
- **Çanakkale'nin Biga ilçesinde kurulması planlanan ve Danıştay tarafından Nisan ayında iptal edilen Ağan Termik Santrali projesi için yeni çevre etki değerlendirme raporu hazırlanıp halkın görüşüne açıldı.** DD Elektrik Üretim ve Enerji Yatırımları A.Ş. tarafından 2 milyon dolar yatırımla kurulması planlanan Ağan Termik Santrali (2 x 790,1 MW termik santrali, Kül depolama alanı ve iskele dâhil) projesi için yeni ÇED raporu hazırlandı. Arazi hazırlık ve inşaat aşamasında 1000 kişi ve işletme aşamasında ise 500 kişinin istihdam edilmesi planlanan tesiste yıllık ortalama brüt elektrik üretimi olarak 12,7 milyar kilovatsaat (kWh) hedeflenmektedir. Santralde ana yakıt olarak kullanılacak ithal kömür Rusya başta olmak üzere Kolombiya ve Güney Afrika gibi ülkelerden sağlanacak. (25 Temmuz 2018)
- **Küresel elektrik üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının payı 2017'de %25'e yükselerek rekor bir seviyeye ulaştı. Dünya genelinde 2017 yılında elektrik talebi, küresel enerji talebi büyümesinden daha hızlı arttı.** Dünyada elektrik talebi 2017'de %3,1 oranında artış gösterirken, bu büyümenin %70'i Çin ve Hindistan'dan geldi. Gelişmiş ekonomiler, elektrik talebi büyümesinin %10'unu oluştururken, ortalama talep %1'den daha az artmıştır. Rüzgâr ve güneş PV üretimindeki güçlü artışlara rağmen, hidroelektrik enerji, yenilenebilir enerjiye dayalı elektrik üretiminin en büyük kaynağı olmaya devam ediyor ve toplam yenilenebilir enerji üretiminde %65'lik bir paya sahip. (25 Temmuz 2018)
- **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bakan Yardımcılıklarına Abdullah Tancan, Alparslan Bayraktar ve Mithat Cansız getirildi.** Abdullah Tancan, bu göreve seçilmeden önce 2010 yılında Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na (EPDK) Kurul Üyesi olarak atandı. Tancan, 2016 yılı Ocak ayından sonra Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı olarak görevine devam etti. Alparslan Bayraktar ise, 2010-2016 yılları arasında EPDK Kurul Üyeliği yaptı ve 2017 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı görevine atandı. Bayraktar bu göreve gelmeden önce Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü görevini üstlenmişti. Mithat Cansız ise Bakan Yardımcılığı görevinden önce TPIC (Turkish Petroleum International Company Ltd.) Yönetim Kurulu Üyeliği, TPIC Genel Müdürlüğü ve TPIC Yönetim Kurulu Başkanlığı görevlerinde bulunduktan sonra Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü'ne (MİGEM) atanmıştı. (24 Temmuz 2018)

Sektör Haberleri (devam)

- **TÜPRAŞ, İnan'dan petrol alımını azaltmaya başladığı haberleri üzerine açıklamada bulundu.** TÜPRAŞ'tan yapılan açıklamada "Yaptırımlara ilişkin "Wind Down" olarak adlandırılan geçiş süreci devam etmekte olup, şirketimizin operasyonları da optimizasyon programları çerçevesinde planlandığı şekilde yürütölmektedir" denildi. şirket, geçiş dönemi sonrasına ilişkin olarak taraflar arasındaki görüşmelere devam edildiğine dikkat çekti. (24 Temmuz 2018)
- **TürkAkım Açık Deniz Doğalgaz Boru Hattı'nın Kıyıköy sahilindeki kıyı geçişi çalışmaları 22 Temmuz tarihi itibarıyla başladı.** Karadeniz altında inşa edilerek Rusya'dan doğrudan Türkiye'ye ve devamında Türkiye'nin komşu ölkelerle olan sınırlarına uzanacak olan 31,5 milyar metreküp doğal gaz aktarım kapasitesine sahip projede yeni bir aşamaya gelindi. Kıyı geçişi çalışmaları kapsamında deniz tabanı, kıyıda itibaren deniz açıklarına doğru yaklaşık 2,4 kilometre boyunca kazılacak. Söz konusu çalışmanın 4 ila 8 hafta sürmesi planlanıyor. TürkAkım Sözcüsü Sander van Rootselaar konuya ilişkin açıklamasında proje takviminde doğal gaz akışının 2019 yılında başlamasının planlandığını ve çalışmaların proje takvimine uygun ilerlediğini belirtti. (24 Temmuz 2018)
- **Tortum Hidroelektrik Santrali'ne (HES) en yüksek teklif Tayfurlar Enerji Üretim A.ř.'den geldi.** Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından yürütölen Elektrik Üretim A.ř.'ye (EÜAş) ait, 26,2 MW kurulu güce sahip Tortum Hidroelektrik Santrali ile bu santral tarafından kullanılan taşınmazların özelleştirme ihalesinde en yüksek teklif sahibi 11 milyon lirayla Tayfurlar Enerji Üretim A.ř. oldu. (23 Temmuz 2018)
- **Türkiye geçen yıl Avrupa'da en fazla LNG ithal eden ikinci ölkö oldu.** Avrupa ölkeleri geçen yıl toplam 47 milyon ton LNG ithal etti. Kıtada en fazla LNG ithal eden ölkö 12,2 milyon ton ile İspanya oldu. Uluslararası Gaz Birliği (IGU) raporuna göre, Türkiye'de LNG talebinin artmasında hidroelektrik santrallerden üretilen elektrik miktarı rol oynadı. Geçen yıl Avrupa ölkelerine gönderilen LNG'nin büyük kısmı Afrika ve Ortadoğu ölkelerinden tedarik edildi. Türkiye 3,45 milyon ton Ceza-yir'den, 1,51 milyon ton Nijerya'dan ve yaklaşık 1 milyon ton da Katar'dan LNG ithal etti. Türkiye'nin geçen yıl LNG aldığı diğer ölkeler ise Ekvator Ginesi, Norveç, Trinidad ve Tobago ile ABD olarak kayıtlara geçti. (23 Temmuz 2018)
- **OPEC petrol üretimini artırdı.** OPEC ve OPEC dışı petrol üreticilerinin yaptıkları global arz kısıntısı anlaşmasına uyum oranı 2018 yılı Haziran ayında Mayıs ayındaki %147'den %120'e geriledi. Haziran ayı sonunda yapılan toplantıda bu oranın %100'e geri çekilmesi kararlaştırılmıştı. (20 Temmuz 2018)
- **Enerji sektöründe, Doğal Gaz Enerji Borsası kurulması konusunda çalışmalar tamamlandı.** Bu adımla doğal gaz ticaret merkezi olacak Türkiye, fiyatlandırmada da etkin rol oynayacak. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK), Türkiye'nin doğal gaz ticaret merkezi olma hedefi doğrultusunda en önemli adımlardan biri olan doğal gaz borsasının ticaret kuralları olarak ifade edilebilecek Organize Toptan Doğal Gaz Satış Piyasası İşletim Usul ve Esaslarında (PUE) son güncellemeleri yaptı. Bu son düzenleme ile 1 Eylül 2018'de resmi olarak işlemlere başlayacak olan borsanın daha sağlıklı ve sorunsuz işletilebilmesi için; ticaretin kuralları, bu platformda işlem yapacak tarafların hak ve yükümlölükleri net olarak belirlendi. EPIAş taafından işletilmesi planlanan doğal gaz borsasının etkin işlemeye başlamasıyla, erişilebilir piyasalardaki doğal gazın Türkiye'de fiyatlanması ve Türkiye'nin bölgesel doğal gaz ticaret merkezi olması hedeflerine bir adım daha atılmış olacak. Doğal Gaz Sürekli Ticaret Platformu (STP) olarak adlandırılan doğal gaz borsası 1 Nisan 2018'de sanal olarak uygulanmaya başlanmıştı. Sanal uygulama süresince doğal gaz tedarik lisansı sahipleri tarafından sistem yoğun katılımı test edildi. (19 Temmuz 2018)

- **Enerjide yeni dönemde üç öncelik olacak.** Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, yeni dönemde enerji sektöründe belirledikleri üç öncelik olduğunu ifade ederek, "Bunlar finansal sürdürülebilirlik, politik sürdürülebilirlik ve katılımcılık; fakat zamana ve şartlara bağılı olarak bu öncelikleri artırabiliriz." dedi. Dönmez, bu kapsamda Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü'nün Enerji İşleri Genel Müdürlüğü ile birleştirilerek, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği gibi ana konuların, arz güvenliği ve enerji politikalarıyla entegre edildiğini kaydetti. Maden İşleri Genel Müdürlüğü ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nü de birleştirdiklerini aktaran Dönmez, maden ve hidrokarbonlar alanındaki iki genel müdürlüğün Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) olarak birleştirildiğini, Nükleer Enerji Genel Müdürlüğü ve Nükleer Düzenleme Kurumu'nun kurulduğunu ifade etti. Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) ve Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş. (TETAŞ) birleşmesi ile daha fazla verimlilik hedeflendiğini ekleyen Fatih Dönmez, yatırım ve yatırımcıların devamlılığının önemine değindi. (19 Temmuz 2018)
- **Global enerji yatırımları 2017 yılında bir önceki yıla göre %2 oranında azaldı.** 2017 yılında enerjide en fazla yatırım elektriğe yapıldı. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) tarafından yayınlanan "Dünya Enerji Yatırımları 2018 (WEI 2018)" raporuna göre, 2017 yılında, dünyada enerji projelerine yapılan toplam yatırım miktarı bir önceki yıla göre %2 düşüşle 1,8 trilyon dolar oldu. Elektrik üretimi ve arzı için geçen yıl yapılan yatırımlar %5 azalarak 750 milyar dolar oldu. Doğal gaz ve petrole yatırımlar geçen yıl %2 artarak 716 milyar dolar, enerji verimliliğine yatırım %3 artarak 236 milyar dolar, kömüre yatırım %13 azalarak 79 milyar dolar, yenilenebilir ulaşım ve ısıtmaya yatırım %13 azalarak 20 milyar dolar olarak gerçekleşti. Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği yatırımları geçen yıl bir önceki yıla göre %3 oranında azaldı. (18 Temmuz 2018)
- **Çinli rafineri Dongming Petrokimyasal, petrol ithalatını İran'dan başlatacak.** Bağımsız rafineri, ABD'den ham petrol ithalatını durdurarak İran'dan ithalata başlayacaklarını duyurdu. Ticaret Bakanlığının "Haber Blog"unda yer alan habere göre, 6.300 çalışan ve yaklaşık 4,5 milyar dolarlık bilanço değerine sahip olan firma, yıllık 15 milyon tonluk petrol işleme kapasitesine sahip. (18 Temmuz 2018)
- **ABD, Avrupalı şirketlerin İran yaptırımlarından muaf tutulması talebini reddetti.** ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, Avrupalı devletlere mektubunda AB'nin talebini, 'İran'a maksimum baskı uygulamak istedikleri' için reddettiklerini söyledi. Pompeo, İran rejimine daha önce benzeri görülmemiş mali baskı uygulanmasını sağlayacaklarını belirterek, yalnızca AB ulusal güvenliği çıkarlarına yararlı olacak durumlarda istisnalar olabileceğini ifade etti. (17 Temmuz 2018)
- **Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) İkinci Başkanlığına Zekeriya Gökşenli atandı.** Resmi Gazete'de 15 Temmuz Pazar günü yayımlanan 14 Temmuz 2018 tarihli ve 2018/6 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararına göre, kurul üyeliklerine İbrahim Tan ve Dr. Muhammed Mustafa İzgeç getirildi. (16 Temmuz 2018)
- **2018/1 numaralı Cumhurbaşkanlığı genelgesiyle Nükleer Düzenleme Kurumu (NDK) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağılı ilgili kurum oldu.** NDK, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken temel ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarını düzenlemek ile yetkili olduğu belirtildi. (16 Temmuz 2018)

- **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na bağlı "Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü" (NATEN) kuruldu.** Kurum, skandiyum, itriyum ve lantanitlerin değerli kimyasalları barındıran nadir elementleri araştıracak. NATEN, nadir elementlerde kısa, orta ve uzun dönem politika ve strateji kararları için gerekli bilgileri oluşturacak. Enstitü, nadir toprak elementlerinin geniş şekilde kullanımı, ürün ve teknolojinin geliştirilmesi, üretilmesi amacıyla araştırma yaptırarak. (16 Temmuz 2018)
- **Türkiye Elektrik İletim A.ř. (TEİAş), Elektrik Piyasasında Lisansız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik kapsamında "Kapasite Tahsis Tablosu Temmuz 2018"i yayınladı.** Tabloya göre çağrı mektubu verilen güneş enerjisi santrali kapasitesi toplam 6 bin 294 MW civarında iken çağrı mektubu verilen rüzgâr enerjisi santrali kapasitesi toplam 163 MW civarında oldu. (13 Temmuz 2018)
- **"Türk Akımı" projesi olarak adlandırılan yeni Rus doğalgaz hattının, Kırklareli Kıyıköy'den Türk topraklarına girmesi için start verildi. Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.ř. (BOTAş), projenin Karadeniz kıyısı Kıyıköy ve Çorlu/Misinli arasındaki 69 kilometrelik boru hattı için ihale açtı.** ÇED raporuna göre, BOTAş'ın ihale edeceği işin proje bedeli yaklaşık 200 milyon TL. Doğalgaz borularının döşenmesi için yaklaşık 3 metre derinliğinde 2 metre genişliğinde kanal kazılacak. Doğalgaz borularının geçeceği yaklaşık 20 metre genişliğindeki bir hat kamulaştırılacak. (13 Temmuz 2018)
- **Haziran ayında küresel petrol arzı bir önceki aya göre günde 600 bin varil artış kaydetti.** OPEC'in Çarşamba günü yayınladığı Temmuz ayı raporuna göre, küresel petrol arzı ortalama 98,01 milyon varil gün oldu. OPEC, kendi üretiminin de 173 bin varil/gün artışla 31 milyon 870 bin varil/gün olduğunu duyurdu. OPEC'in bir önceki ay yüzde 33 olan küresel petrol üretimi içindeki payı ise değişmedi. Geçen ay OPEC içinde ham petrol üretimini en fazla artıran ülke Suudi Arabistan oldu. Ülkede günlük üretim 405 bin 400 varil artarak 10 milyon 420 bin varile yükseldi. Haziranda günlük petrol üretiminde OPEC içinde en büyük düşüş ise Libya'da yaşandı. Ülkede günlük üretim 254 bin 300 varil azalarak 708 bin varile geriledi. (12 Temmuz 2018)
- **Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.ř. (TETAş) ve Elektrik Üretim A.ř. (EÜAş), EÜAş bünyesinde birleştirildi.** EÜAş, TETAş'ın taraf olduğu mevcut sözleşmeler kapsamında imzalanmış olan enerji alış ve satış anlaşmalarını yürütecek. Anayasa değişikliklerine uyum sağlanması amacıyla bazı Kanun ve KHK'lerde değişiklik yapılmasını içeren 703 sayılı KHK, Resmi Gazete'de yayımlandı. EÜAş, mülga TETAş'ın taraf olduğu mevcut sözleşmeler kapsamında imzalanmış olan enerji alış ve satış anlaşmalarını yürütecek. EÜAş, bu Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında elektrik enerjisi ve kapasitesi alım ve satımına ilişkin ikili anlaşmalar yapacak ve yürütecek, organize toptan elektrik piyasalarında faaliyette bulunabilecek. EÜAş elektrik enerjisi mübadele, ithalat ve ihracat anlaşmaları ile mevcut imtiyaz ve uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alış ve satış anlaşmaları imzalayabilecek. (10 Temmuz 2018)

- **Elektrik üretim tesisi yatırımcıları inşaat çalışmalarının başlayabilmesi için nlisans süresi içerisinde artık n proje onayı değil, proje veya kat'i proje onayını almakla yükümlü olacak.** Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliği, Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlanarak yürürlüğe girdi. Ancak, 31 Aralık 2018 tarihine kadar proje ya da kat'i proje onayı yerine n proje onayı da sunulabilecek. Elektrik piyasasında nlisans veya lisans almak için başvuru yapacak tüzel kişilerin anonim şirket olarak kurulması halinde, sermaye piyasası mevzuatına göre borsada işlem görenler dışındaki paylarının tamamının nama yazılı olması şartı artık tek başına yeterli olmayacak. nlisansa veya lisansa konu proje kapsamında olan veya bu projeden doğrudan etkilenen ancak kullanım hakkı elde edilmeyen gayrimenkulleri lisans veya nlisans sahipleri kullanamayacak. (10 Temmuz 2018)
- **Maden İşleri Genel Müdürlüğü ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü birleşerek Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) oldu.** Yayınlanan Kanun Hükmünde Kararname ve 3212 sayılı maden kanununa eklenen maddeler çerçevesinde MAPEG'e ait bütün mal ve varlıkları devlet malı hükmünde olacak, hacedilemeyecek. Devir işlemleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile MAPEG tarafından belirlenecek usul ve esaslar dhilinde ve KHK'nin yayınlanmasından itibaren 6 ay içerisinde tamamlanacak. (10 Temmuz 2018)
- **Alman otomobil devi BMW elektrikli araçlarında in'in en büyük batarya reticisi CATL'nin bataryalarını kullanacak.** BMW, elektrikli araç üretiminin geleceğini güvence altına almak için in'in en büyük batarya reticisi CATL ile 1,16 milyar dolarlık bir anlaşma imzaladı. Anlaşma kapsamında CATL Avrupa'da üretim tesisi kuracak. 17,5 gigavat-saat üretim kapasitesine sahip olan CATL, geçtiğimiz aylarda yeni bir fabrika kurmak için 2 milyar dolarlık halka arz gerçekleştirdi. şirketin gdccek planları arasında 2020 yılına kadar bu kapasiteyi 24 gigavat-saate yükseltmek yer alıyor. CATL ile birlikte çalışan üreticiler arasında Volkswagen, Daimler, Honda, Byton ve NEVS gibi isimler bulunuyor. (6 Temmuz 2018)
- **Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), Azeri doğal gazını Türkiye zerinden Avrupa'ya taşıyacak olan Trans Adriyatik Boru Hattı (TAP) için 500 milyon euroluk krediyi onayladı.** Banka, TAP projesinin Avrupa Birliği ve Enerji Topluluğu'nun öncelikleri arasından olduğunu belirtti. 878 kilometre uzunluğundaki boru hattı Türkiye-Yunanistan sınırında başlayacak, Arnavutluk ve Adriyatik Denizi'ni geçtikten sonra İtalya'nın güneyinde sona erecek. Trans Adriyatik Boru Hattı projesinin ortakları arasında BP (%20), SOCAR (%20), Snam (%20), Fluxys (%19), Enags (%16) ve Axpo (%5) bulunuyor. (6 Temmuz 2018)
- **Tuz Gölü Doğalgaz Depolama Tesisinde dolum devam ediyor.** Geçtiğimiz hafta Dünya Bankası ve Asya Altyapı ve Yatırım Bankası ile toplamda 1,2 milyar dolarlık finansman anlaşması imzalanırken, tesiste doğalgaz dolumu devam ediyor. Tesisin kapasitesinin yoğun bir çalışma ile kademeli olarak artırılarak 2023 yılından önce 5,4 milyar metreküplük kapasiteye ulaşması hedefleniyor. (4 Temmuz 2018)
- **Azerbaycan'ın en büyük doğal gaz sahası olan şah Deniz 2 Türkiye'ye ilk doğal gaz teslimatını 30 Haziran 2018 tarihinde gerçekleştirildi.** şah Deniz 2 sahasından yılda 16 milyar metreküp gaz üretilmesi ve bu gazın 6 milyar metrekpnn Türkiye'ye, 10 milyar metrekpnn de 2019'da Türkiye üzerinden transit geçerek Avrupa pazarlarına satılması planlanıyor. şah Deniz 2 Konsorsiyumu British Petroleum (BP), Azerbaycan kamu petrol şirketi SOCAR, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Petronas, Lukoil, Nico ve Southern Gas Corridor'dan (SGC) oluşuyor. (3 Temmuz 2018)

- **Suudi Arabistan petrol üretimini 2 milyon varil arttıracak.** İran'a uygulanan ambargo ve Venezuela'daki olumsuzluklar nedeniyle Suudi Arabistan yönetiminin bu kararını ABD Başkanı Donald Trump twitterdan duyurdu. Trump twitterdan yaptığı açıklamada, "Şimdi Suudi Arabistan Kralı Selman ile konuştum ve ona İran'la anlaşmazlık ve Venezuela'daki karışıklık sebebiyle aradaki farkı karşılamak için Suudi Arabistan'ın 2 milyon varil kadar üretimi artırmasını istiyorum dedim, o da kabul etti" dedi. (2 Temmuz 2018)
- **Piyasada 1 Temmuz 2018 tarihinde doğal gaz tarifelerine zam artışı olacağına dair beklentilerin tersine Temmuz ayı tarifelerinde değişiklik olmadı.** Geçtiğimiz hafta dengeleme gaz fiyatının %20 artması ile birlikte BOTAŞ'ın doğal gaza tarifelerine zam yapması beklenirken Temmuz ayı tarifesine göre BOTAŞ 2018 yılında Nisan, Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında fiyat artışına gitmedi. (2 Temmuz 2018)

TSKB

Ekonomik Araştırmalar

arastirma@tskb.com.tr

MECLİSİ MEBUSAN CAD. NO 81

FINDIKLI İSTANBUL 34427, TÜRKİYE

tel: (90) 212 334 50 50 faks: (90) 212 334 52 34

2018 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişimin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiç bir sorumluluk kabul etmez.

